

"Öde Angelica" muutis terviku täiuseks

teater

MÄRT TREIER

Giacomo Puccini lühiooper "Öde Angelica", mis ühes "Mantli" ja "Gianni Schicchiga" moodustab kolmeosalise ooperitsükli "Il Trittico". Esietendus Estonia teatris 27. märtsil.

Esietendunud lühiooperi libreto, sisukuse ja dramatismi omavahelises suhtes ei saanud selle ühenduse komplitseeritus kuidagi kahe silma vahele jääda. Juba kompositsioonilise tervikkuse ja proportsionaalsuse poolelt vaadelduna on "Öde Angelica" kolmiku esimesest lavastusest "Mantlist" märksa küpsem.

Arusaadav, miks "Öde Angelica" heliloojat enim vaimustas. On ju ooperis kaalukas osa nii ülddramatiseeritud inimsuhetel kui ka mõningal eksootikajanul – kesk-aegne kloostrielu oli sajandi alguses kuum teema. Seevastu jäi "Mantli" ainekstik Puccinile võraks. Vahetpidamata ringlev lava, ühed ja samad tegelased pidevas kuuldekauguses ja veel mitu lavastuslikku nüanssi ähvardas etendust lausa koomiliseks ja lausmelodramaatiliseks muuta.

Täitunud eellootused

Kauakestva aplausi pälvis etendus esmalt tänu leedulanna Asta Krikšciunaite hiilgavale Angelica

HARRI ROSPU foto

1299. aasta kloostrielu müsteerium Estonia teatri laval. Veel ei ole õnnetu saatuse löögid kõmanud.

osa täitmisele. Kahtlust ei olnud, Krikšciunaite jättis Estonia teatri külalistele sügava elamuse. Teiste sõnadega – tasus mitmekordselt tulemise vaeva ja täitis eellootused kuhjaga.

"Öde Angelicas" on kõrvutatud nii jumalik kui ka inimlik julmus ja andeksand. Jumalik julmus ehk õnnetuste ja surma paratamatus valgustas öde Angelica tegelaskuju allaheitliku ohvrina. See, mil

viisil Krikšciunaite masenduse, viha ja raevu kaudu lõpuks leppimiseni jõudis, võiski aimu anda lauljanna tõelisest dramaatikust ja psühholoogi andest.

Leili Tammeliil kui puritaanlikul vürstinnal jagunuks võimalusi järjest jõudu koguvat dramatismi kerge vaevaga rikkuda. Kindlasti ei olnud vürstinna roll teisejärguline, tema külaskäik ei olnud kaugeltki vaid siin-on-teile-kiri rubriigist.

Tammeli meisterlik osatäitmine ei pannud hetkekski kahtlema vürstinna jäigas ja talitsetud karakteritüübis. Lahkumiseelne ristimärk kui vaikiv andeksand või palve oli tegelikult üks ooperi mõjusamaid stseene.

Puccini ooperid sünnivad orkestris

Kui pilk jääb lavale tegelaste külge, ei märgata tihti, missugused

tegurid lavastusele lisanduvad. Või märgatakse neid siis, kui midagi totaalselt nihu läheb.

Puccini orkestrimõtlemine – see on väärtus, mis on võimeline ühtlustuma ükskõik missuguse rolli iseloomuga, jagama tema rõõme ja muresid. Kui öde Angelica tõstab aeglaselt pead, kõlavad orkestrifaktuuris juba kõik tema mõtted ja kavatsused. Puccini on võimeline mahutama orkestrisse kogu dramaturgia ja mõtestama seda sama ladusalt lahti kui näiteks Tšaikovskigi.

Puccini ei vaja seda, et ooperikülaline orkestri rollile ülemäärane mõtleks. Aga kui ta vaid soovib, leiab ta lava eest oma mõtetele alati kinnitust.

Orkester oli tubli. Olari Eltsi käe all "Mantlit" ja "Gianni Schicchit" mängides tekkis aeg-ajalt mõningane oht summutada laval toimuvat, kuid see ei vääri siiski probleemina esiletõstmist. Paul Mägi juhutatud "Öde Angelicas" oli tasakaal olemas, kuid koosmäng veidi hajali. Jagus aga emotsionaalsust ja head tahet, millest pahatihti näpib reactendustel.

Lavakujunduses jõudis mõnigi detail täie maksvuseni alles viimases lühiooperis. Nii harmoneerusid lavakujunduses kasutatud värvikirevad toonid "Gianni Schicchi" kostüümidega oivaliselt, kuid osutusid liialt mõistatuslikuks "Öde Angelicas". Ometi näisid kõiki kolme lavastust läbinud põhidekoratsioonid piisavalt universaalsena, teenides kunstniku peacesmärki.